

FOLKHÄLSOARBETE I LIDKÖPING

VERKSAMHETSPLAN 2010

Inledning

I det lokala folkhälsoarbetet finns många aktörer; enskilda medborgare, föreningar, organisationer, kommunala och statliga förvaltningar, näringsliv med flera. Det pågår redan idag ett stort arbete i Lidköping i förvaltningars, frivilligas och myndigheters regi, vilket bidrar till att främja hälsan. De åtgärder som läggs fram i planen ska ses som ett komplement till denna befintliga verksamhet och som en utveckling av detta arbete.

Folkhälsoarbetet är en del av utvecklingen Hållbara Lidköping med den ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionen.

Uppföljning av folkhälsoarbetet

I Folkhälsoplan 2008-2011 och i kommunfullmäktiges styrkort finns indikatorer (mätvärden) som följs upp årligen för att visa hur folkhälsoarbetet och hälsan i Lidköping utvecklas. Uppföljning av insatser i de årliga verksamhetsplanerna görs i form av en verksamhetsberättelse vid årets slut.

Folkhälsoarbetets organisation

Folkhälsorådet

Folkhälsorådet är ett politiskt samverkansorgan där politiker från kommun och hälso- och sjukvård med gemensamma resurser arbetar för att främja hälsan för Lidköpingsborna. Folkhälsorådet är tillika brottsförebyggande råd och sammanträder fyra gånger per år.

Kommunens representanter i Folkhälsorådet är kommunalråden och samtliga nämnsordförande. 2:e vice ordförande i nämnderna är ersättare i rådet. Västra Götalandsregionens representanter är två förtroendevalda från hälso- och sjukvårdsnämnden i Västra Skaraborg.

Folkhälsorådets roll är att:

- Följa och analysera hälsoutvecklingen hos kommunens invånare
- Lämna förslag till mål och inriktning för folkhälsoarbetet som bygger på hälsoläget i kommunen
- Upprätta/utarbete förslag till folkhälsoplan som kontinuerligt revideras
- Utifrån fastställd folkhälsoplan koordinera tvärssektoriella folkhälsoinsatser
- Utifrån fastställd folkhälsoplan prioritera samt initiera hälsofrämjande och sjukdoms/skadeförebyggande insatser
- Aktivt medverka till att utveckla arbetsmetoder utifrån ett helhetsperspektiv på folkhälsa
- Ansvara för budget, verksamhetsplan och verksamhetsberättelse
- Följa upp och utvärdera vidtagna insatser

Beredningsgrupp och arbetsgrupper

Folkhälsorådets beredningsgrupp utgörs av kommunens ledningsgrupp, folkhälsoplanerare, ledande tjänstemän från Räddningstjänsten, Primärvården, Folk tandvården, Sjukhuset, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Polisen samt representanter från Folkbildningsrådet och Lidköpings Kristna Samarbetsråd.

För arbete inom viktiga områden för folkhälsoarbetet finns tvärssektoriella arbetsgrupper: Mat och rörelse, Seniorers hälsa, drog- och brottsförebyggande, Sätt Lidköping i rörelse, Trafiksäkerhetsråd, En säker och trygg kommun samt arbetsgrupp för Psykisk hälsa.

I januari 2010 genomförs ett halvdagsseminarium, Folkhälsa är politik, med folkhälsorådet och beredningsgruppen. Seminariet genomförs i samarbete med folkhälsoråden i Skara och Götene.

Nätverk för strategiskt folkhälsoarbete

Lidköping är en av tjugo kommuner som tillsammans med Sveriges kommuner och Landsting deltar i Nätverk för strategiskt folkhälsoarbete.

Övergripande mål och prioriteringar för folkhälsoarbetet i Lidköping

*Övergripande mål för folkhälsoarbetet är
"att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen"*

Utmaningar i folkhälsoarbetet

- den ökande förekomsten av övervikt och fetma i alla åldrar
- den ökade psykiska ohälsan för alla grupper, särskilt för de mellan 16-24 år
- ökad alkoholkonsumtion
- fallskador hos de äldre

Lidköping återutnämndes till En säker och trygg kommun 2008, de områden som beslutades att särskilt prioritera var

- alkohol- och drogförebyggande arbete
- arbete för att behålla ungdomar 13-17 år i idrottsföreningar samt minska idrottsskador i denna grupp
- arbete för psykisk hälsa, mot självsador/själv mord

Vidareutveckling av det fallskadeförebyggande arbetet inom kommunens Vård & Omsorg har intensifierats de senaste åren och arbete pågår för att integrera detta i den ordinarie verksamheten

Verksamhetsplan 2010

Verksamhetsplanen utgår från de av riksdagen antagna målområdena för folkhälsa, Vision Västra Götaland – det goda livet, Folkhälsopolitisk policy Västra Götaland, Ansökan om återutnämning till En säker och trygg kommun 2008 samt Folkhälsoplan för Lidköping 2008-2011.

Hälsofrämjande arbete barn och ungdomar

1. ”Open space” om barn och ungdomars psykiska hälsa, mat, alkohol och droger

”Open space” diskussion i samarbete mellan föreningsliv och bildningsförbund tillsammans med ungdomar i olika åldrar där psykisk hälsa, mat, alkohol, droger mm diskuteras. Temat för dagen/dagarna skulle kunna vara ”Hur skapar vi en bra framtid för och med ungdomarna i vår kommun?”

Resultatet från dagen/dagarna integreras i Kultur & Fritids och Social & Arbetsmarknads ordinarie arbete.

Uppföljning:

- Beskrivning av resultatet.

Samverkansparter: Sockerbrukets ungdomsverksamhet, Social och Arbetsmarknad, studieförbund, föreningsliv, ungdomar.

2. Barn och ungdomars mat, rörelse och hälsa

Information/utbildningsinsats utifrån koncept framtaget av Arbetsgruppen Mat & Rörelse. Underlag till konceptet är Livsmedelsverkets råd *Bra mat i förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och fritidshem*. Konceptet används till föräldrar i förskole- och skolåldern samt inom föreningsliv.

- Utbildningsinsats utifrån konceptet om bra mat erbjuds föreningar, föreningar ges möjlighet att söka medel för bidrag till insatser som främjar barns och ungdomars mat och rörelse.
- Information till ungdomar om olika föreningars verksamhet, ex besök av föreningar på Sockerbrukets ungdomsverksamhet, prova på osv.

Uppföljning:

- Beskrivning av genomförda insatser
- Genomförda informations/utbildningstillfällen

Samverkansparter: Kultur & Fritid, Sockerbrukets ungdomsverksamhet, Barn & Skola, fritidsgårdar, föreningsliv, studieförbund.

3. Ungdomars alkohol- och drogvanor

Folkhälsorådet stöder en utveckling av fältverksamheten, som är en viktig del i det alkohol- och drogförebyggande arbetet. Exempel på alkohol- och drogförebyggande insatser

- Insatser för att rekrytera fler vuxna till nattvandring.

- Årlig föreläsning ”Våga se – våga bry sig” för föräldrar och andra vuxna. SUV, polisen, fältverksamheten och Vuxna på stan informerar.
- Information till föräldrar vid skolavslutningstid. Utskick till föräldrar om alkohol och risker i samband med avslutningen samt hur föräldrarna kan stödja sina barn.
- SMART DRAG, kontraktskrivning bland elever i åk 7-9 genomföres i samarbete mellan skolan, elev och polisen. Från 2008 utlottas i samband med skolavslutningen körkort bland elever i åk 9 som varit med i SMART DRAG i tre årskurser. Folkhälsorådet samt det lokala näringslivet sponsrar körkortet.

Uppföljning:

- Beskrivning av genomförda insatser
- Antal besökande på föreläsningarna
- Antal nattvandrare,
- Antal elever anslutna till SMART DRAG

Samverkansparter: Fältverksamheten, SUV, Barn & Skola, Utbildning, Polisen, Vuxna på stan, studieförbund.

4. Unga flickors mentala hälsa

Elevhälsan på De la Gardiegymnasiet har, med bidrag från folkhälsorådet, i ett projekt gjort ett försök att ta fram ett hälsobokslut för eleverna på gymnasiet. För att få en kompletterande bild av elevernas hälsa har, förutom sammanställning av egen kunskap, intervjuer gjorts med tolv andra aktörer, bl.a. socialtjänstens ungdomsenhet och barn- och ungdomspsykiatri.

Hälsobokslutet, som kommer att presenteras för ledning och nämnd under november, innehåller förutom uppgifter om elevernas hälsa också förslag till insatser.

- Insatser utifrån ovanstående kartläggning samt behov av insatser som framkommer vid kartläggning av orsaker till högt ohälsotal bland unga vuxna i Lidköping.

Uppföljning:

- Beskrivning av genomförda insatser

Samverkansparter: Berörda förvaltningar och verksamheter

5. Fler vuxenkontakter

I det dagliga arbetet och i kontakterna med ungdomar, utanför skolans och föreningarnas värld, har ungdomsverksamheten och fältverksamheten en mycket viktig roll. Speciellt för att fånga upp föreningslös ungdom och ungdomar som inte trivs i skolans miljö. Det är viktigt att ungdomsverksamheten och fältverksamheten samverkar med varann och med andra aktörer.

- Fältverksamheten utvecklas generellt och också med särskild inriktning på unga flickor.
- Mentorsprogram, gärna i samarbete med studieförbunden, där unga kvinnor har möjlighet att få en mentor som man träffar regelbundet.
- Samtalsstöd, t.ex i samarbete med kyrkan.

Uppföljning:

- Beskrivning av och antal deltagare i genomförd verksamhet.

Samverkansparter: Fältverksamheten, Sockerbrukets ungdomsverksamhet, studieförbund, kyrkan m.fl.

6. Verksamhet för bättre folkhälsa bland utsatta grupper

Studieförbundet har i flera år arbetat med verksamhet för bättre folkhälsa bland utsatta grupper främst i Margretelundsområdet. Verksamhet som pågår och som fortsätter/utvecklas under 2010 är

- Friskis och Kompis, fysisk aktivitet för ungdomar som inte är föreningsanslutna
- Det löser sig, aktiviteter för ungdomar med övervikt
- Lirarna, aktiviteter för ungdomar med funktionshinder
- Barnen i våra hjärtan, föräldrastöd för arabisktalande m.fl.

Uppföljning:

- Beskrivning av verksamheten
- Antal deltagare

Samverkansparter:

Studieförbundet, Östbyskolans intresseförening, föreningsliv.

7. Föräldrastöd Familjeverkstan

Föräldrastöd Familjeverkstan genomförs i cirkelform i studieförbundens regi. Kommunen har avtal med studieförbunden ang. genomförandet av cirkeln, bl.a. om ersättning till studieförbundet per deltagande förälder

Uppföljning:

- Antal deltagare i Familjeverkstan

Samverkansparter: Barn & Skola, Social & Arbetsmarknad

Äldres hälsa

Fallskadeförebyggande arbete

Lidköping hör till de kommuner i Sverige som har högst frekvens fallskador bland personer 65 år och äldre. Redan idag genomförs omfattande fallskadeförebyggande arbete inom olika verksamheter men utifrån det höga antalet fallskador och att andelen äldre kommer att öka i befolkningen krävs ytterligare insatser.

- Analys av skadestatistik omfattande personer 65 år och äldre som sökt läkare pga fallskada.
- Utveckling av det fallskadeförebyggande arbetet genom kontakt med aktörer som har möjlighet att påverka antalet fallskador.
- Håll dig på banan, föreläsningsserie, föreläsningar med olika inriktning.

Arbetsgruppen Seniorers hälsa genomför sociala och fysiska aktiviteter för seniorer

- Fysisk och social aktivitet för seniorer, exempelvis bio och boule.
- Pröva på dagar, ex dans
- Seminarier av informativ karaktär, kultur och underhållning.
- Cirkulation av utställning om fallskador.
- Seniorruta i Nya Lidköpingstidningen.
- Seniordag.

Uppföljning:

- Beskrivning av genomförda insatser.
- Fallskador
- Antal deltagare i genomförda aktiviteter

Samverkansparter: Vård & Omsorg, Samhällsbyggnad, primärvård, Röda korset, pensionärsföreningar, studieförbund, andra berörda aktörer.

Psykisk hälsa - fokusområde i Skaraborg

Psykisk hälsa är utsett som fokusområde för år 2008, 2009 och 2010 i Skaraborg.

Övriga insatser i verksamhetsplanen påverkar psykisk hälsa, dessutom ges broschyren Stöd & Samtalsguiden ut av arbetsgruppen Psykisk hälsa i syfte att visa på de stöd som finns för den enskilde att vända sig till.

Under 2008-2009 har det genomförts en årlig konferens i en av Skaraborgs kommuner. Planering inför 2010 pågår.

En säker och trygg kommun

Se även Fallskadeförebyggande arbete.

I arbetet inom En säker och trygg kommun ingår att förebygga skador på grund av olyckor, våld och självskada.

När det gäller det brottsförebyggande arbetet ska samverkan mellan kommunen och polisen utvecklas och en handlingsplan för 2010 tas fram. Områden som kommer att prioriteras är alkohol- och drogförebyggande arbete, utomhusvåld och klotter.

- En säker och trygg kommun, tema Sommarsäkerhet, en lördag våren 2010 vid Nya stadens torg
- Deltagande i nätverksarbete.
- Studiebesök
- Spridning av information och statistik

Uppföljning:

- Beskrivning av genomförd verksamhet
- Registrerade skador inom hälso- och sjukvården i Skaraborg
- Höftfrakturer
- Brottstatistik

Samverkansparter: Kommunens förvaltningar, primärvård, Lidköpings sjukhus, polis, studieförbund, föreningsliv, bostadsbolag m.fl.

Hälsofrämjande arbete, övrigt

1. Fysisk aktivitet

Aktiviteter i syfte att stödja fler att röra på sig genomförs i samverkan med andra aktörer. Av dem kan nämnas broschyren ”Friskvårdsaktörer i Lidköpings kommun”, medverkan vid Hjärtgång mm.

BUDGET FOLKHÄLSORÅDET LIDKÖPING 2010	
Verksamhet	Budget
”Open space” om barns och ungas psykiska hälsa, mat, alkohol och droger	75 000
Barns och ungdomars mat, rörelse och hälsa	65 000
Ungdomars alkoholvanor	120 000
Unga flickors mentala hälsa	80 000
Fler vuxenkontakter	80 000
Verksamhet för bättre folkhälsa bland utsatta grupper	100 000
Föräldrastöd Familjeverkstan	10 000
Fallskadeförebyggande arbete	55 000
Psykisk hälsa – fokusområde i Skaraborg	42 000
En säker och trygg kommun	50 000
Hälsofrämjande övrigt	10 000
Övrigt, oförutsett	70 000
Summa utgifter	757 000
Intäkter	
Lidköpings kommun	379 000
Hälso- och Sjukvårdsnämnden	378 000
Summa intäkter	757 000